

reka

4.0

uvodnik
razstava
esej
docomomo
recenzija
prevodi

Petkovškovo nabrežje

Adamič lundrovo nabrežje

Poljanski nasip

Cankarjevo nabrežje

Hribarjevo nabrežje

Gallusovo nabrežje

Breg

Krakovski nasip

Grudnovo nabrežje

Eiprova ulica

Trnovski pristan

Foto: Matevž Paternoster

4.1. Ureditev prostora Ljublanice in Gruberjevega prekopa

Druga enakovredna zvišana nagrada za ureditev območja Špice na natečaju I. stopnje

Avtorji: Breda Bizjak u.d.i.a., Lorenka Stropnik u.d.i.a., Domen Šega u.d.i.k.a., sodelavec Marko Coloni

Leto projekta: 2004

Reko Ljubljanico razumemo kot enega večjih prostorskih potencialov v mestu. Z izbranimi projekti želimo spremeniti percepcijo mesta in reke obenem. Predlagamo da Ljublanica postane plovna doživljajska pot, ki bo prebivalcem in obiskovalcem Ljubljane predstavljala izziv. Zbudila željo po odkrivanju in raziskovanju. Pospešiti hočemo mestni ritem in stimulirati željo po še ne izkušenem. Kaj narediti, da bo Ljublanica postala najbolj zanimiv in privlačen del Ljubljane in Špica najbolj priljubljen mestni park? Ali je dovolj naravna privlačna moč vode, da bi Ljublanico lahko doživljali vedno znova?

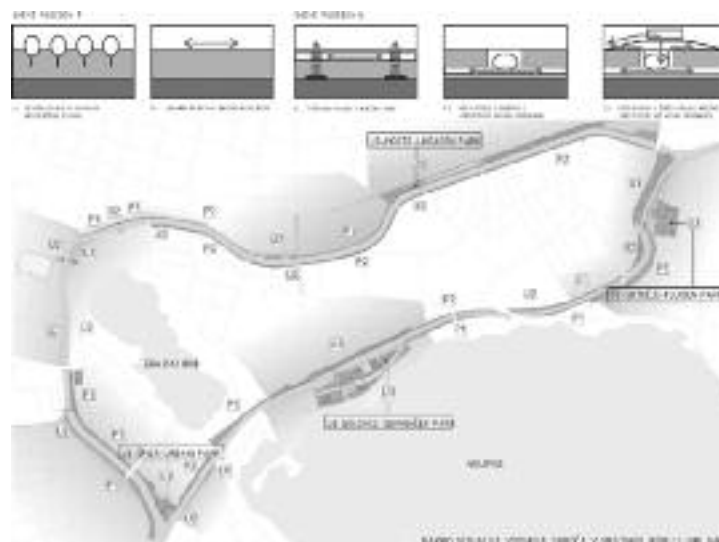
Kakšna naj bo ureditev območja, ki bo navsezadnje privabljala ne samo prebivalce mesta temveč tudi tiste, ki v Ljubljano prihajajo kot obiskovalci?

Ali so lahko značilnosti, ki generirajo atraktivnost območja, zapisane že v prostorsko ureditvenem planu? Ali je lahko v prostorsko ureditvenem planu zapisana nova izkušnja, novo doživetje?

Sprašujemo se, ali bi bilo mogoče postaviti ob reko med stolpniciami, topografijo, ki združuje lastnosti krajine in grajene strukture? Postaviti ob najbolj monotono ulico v mestu linearni park v nivojih do vode z drevoredi, ki stimulirajo željo po gibanju? Opazovati vlake iz dvignjenega sekvenčnega parka nad železnico?

Naš predlog celovite ureditve ambijentov ob reki gradi na značaju zunanjega prostora kot tistemu sociološkemu in teritorialnemu dejavniku, ki gradi novo identiteto na nivoju mesta in obenem ohranja tiste značilnosti, ki so imanentne na tem območju: kvalitetna arhitekturna dediščina v zgodovinskem delu mesta, kolaž različnih tipologij v predmestju, obstoječi drevoredi na strmih travnatih podstavkih poljanskega nasipa, linearno gibanje, zasebni vrtovi na nabrežju reke, intimni separeji in dostopi do vode, vrbe nad stopničastimi meandri.

Tako strukturirani zunanji prostor doživet v različnih prostorskih in socialnih sekvencah daje impulze, ki se strnjeni v kompaktno kritično maso potencialov

lahko uporabijo pri generiranju novih prostorskih situacij na istih ali drugih lokacijah.

Prenos (impulzov) na dano lokacijo pomeni le kompresijo podobnih prostorskih, strukturnih in operativnih lastnosti, kot jih lahko zasledimo kjerkoli ob reki, v mestu ali v njegovi neposredni okolici.

Kaj naredimo? Proizvajamo nove prostorske situacije.

4.2. Ureditev prostora Ljubljane in Gruberjevega prekopa

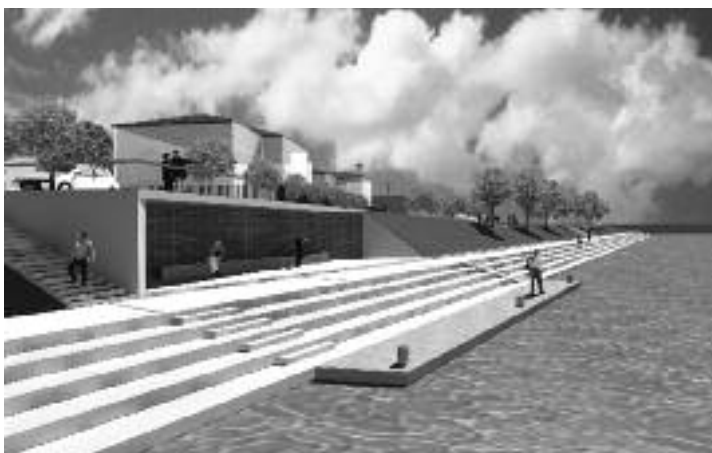
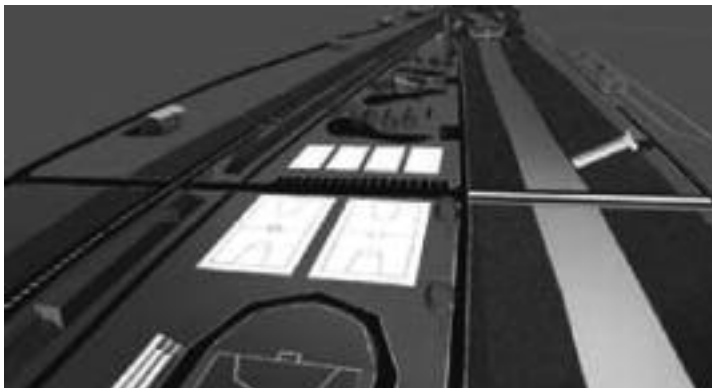
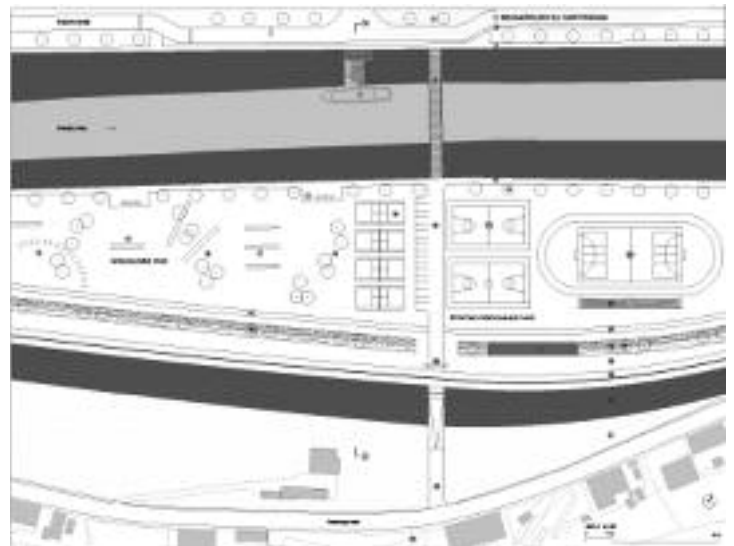
Druga enakovredna zvišana nagrada za ureditev območja Špice na natečaju I. stopnje

Avtorji: Domen Gerkišič, Mateja Gerkišič

Leto projekta: 2004

Zasnova urejanja nabrežij temelji na teoretskih in funkcionalnih izhodiščih. Predlagane rešitve z realnimi in gospodarnimi ureditvami razrešujejo naspotja v prostoru ter ohranjajo že ustvarjene prostorske kvalitete. Ob tem uporabimo že obstoječe potenciale, katere prestrukturiramo in izkoristimo s premišljenimi in minimalnimi posegi. Takšno racionalno oblikovanje z ustreznim dimenzioniranjem pomeni najmanjšo porabo materiala in energije, s čimer obremenjujemo okolje v najmanjši meri, kar je pogoj trajnostnega razvoja. Zato predlagamo fleksibilno ureditev, urejeno v uporabnem sistemu, ki zagotavlja prilagodljivost v spreminjajočem se okolju ter hkrati omogoča enako rabo grajenih elementov tudi na drugih lokacijah. To načelo zahteva projektiranje lahkih montažnih, sestavljivih konstrukcij. Zato uporabimo preproste elemente rečne opreme, ki jih uporabimo na različnih lokacijah upoštevajoč arhitekturno - urbanistična izhodišča.

Nabrežja torej uredimo s tremi sklopi elementov, z zelenjem (avtohtone vrste dreves, grmovnic in živih mej), z elementi rečne urbane opreme (klopi, ograje, luči, stopnišča, smetnjaki, rečne postaje) ter z malimi arhitekturnimi paviljoni. To so montažni objekti, ki kot prostorski poudarki označujejo dostope do reke in so hkrati info točke s primernim prostorom za vedritev, spravilo določenih elementov na posameznih lokacijah, ponekod kot barska ponudba ali kavarna, restavracija, sanitarni blok in podobno.

4.3. Ureditev Špice ob Ljubljani

Avtorji: Jerneja Fischer Knap, u.d.i.a., Jurij Kobe, u.d.i.a., Špela Kokalj, u.d.i.a., Urša Podlipnik, u.d.i.a., Rok Žnidaršič, u.d.i.a., Maja Kovačič, abs. arh., Samo Mlakar, abs. arh.

Statika: Miran Vedlin, u.d.i.g.

Sodelavci: Tanja Bojc, abs. arh.

Leto projekta: 2004, 2006

Posebni odkup za ureditev območja Špice na natečaju I. stopnja;

Izbran projekt na natečaju II. stopnje

Dragoceni konec mesta in sveta s čudovitim razgledom oblikujemo v prostor, ki bo služil kar največ različnim javnim programom.

Robno zazidavo ob Prulski aleji, ki naj bi se iztekala v pešaški in kolesarski most proti območju lžanske ceste, večnamenski pavilion z restavracijo, večnamensko galerijo in info centrom. Od tu se kaskadno spušča ploščad, delno tlakovana, zvečine pa zatravljena in sporadično zasajena z višjim rastlinjem velik prostor za razstave na odprtem, lahko pa kar avditorij za večje poletne predstave tako na obrežju, kot na veliki vodni površini.

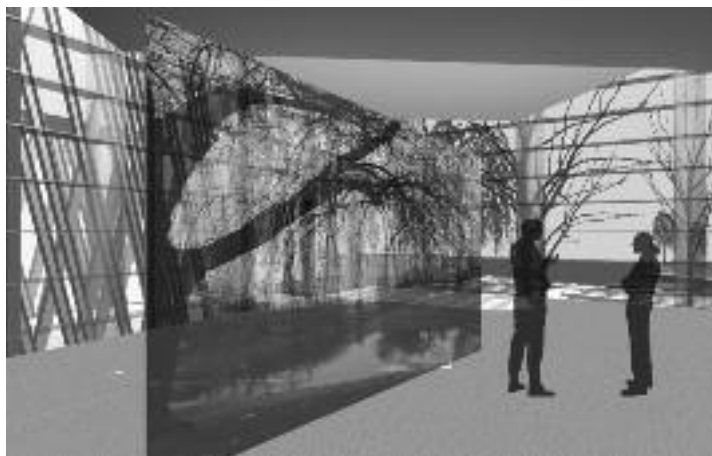
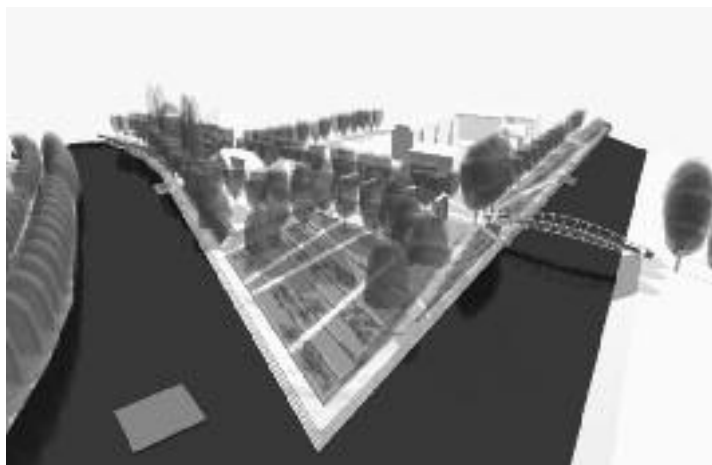
»Špica« je oblikovana kot »špica«, kulminacija neke urbane napetosti.

Celotni relief formira enakomerno spuščajoč plato, od koder je s kar največ možnih mest zaznati in opazovati najširši okoliški prostor.

Vzhodni del Špice sledi današnji ureditev s klančino, vzporedno z Gruberjevim kanalom. Ob obrežju se nadaljuje začetni profil, ki ga opremimo s pristani. Tu se umesti tudi predvidena že projektirana brv.

Zahodna stran Špice je urejena v enakomernem padcu.

Kaskade podnevi nudijo obvodnemu svetu primerno parkovno ureditev, ki omogoča oblikovanje več intimnejših delov sicer večje celote, ob večerih pa pomeni naravno tribuno za prisostvovanje dogodkom tako na obali, kot tudi na vodi.

4.4. Most čez Gruberjev prekop na Špici

1. nagrada na natečaju za brv pri Špici

Avtorji: Miha Dešman, u.d.i.a.,

Katarina Pirkmajer Dešman, u.d.i.a.

Sodelavci: Eva Fišer, u.d.i.a., Marko Coloni, udia.,

Ivana Ljubanovič, štud. arh.

Statika: Franc Žugelj, u.d.i.a.

Leto projekta: 2004

Projekt PGD

Avtorji: Miha Dešman, u.d.i.a.,

Katarina Pirkmajer Dešman, u.d.i.a., Eva Fišer, u.d.i.a.,

Sodelavci: Samo Radinja, abs. arh.

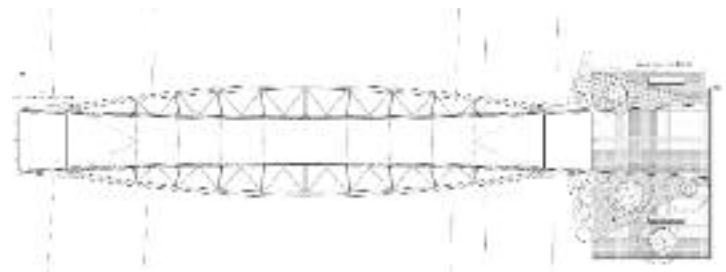
Konstrukcije: Franc Žugelj, u.d.i.a.

Promet in komunalna: Igor Žugič, u.d.i.a.

Elektroinstalacije: Darko Žagar, ing.el.

Leto projekta: 2007

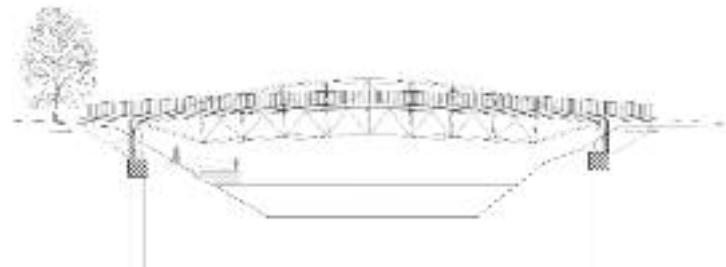
Brv nima tiste retorične funkcije, ki je značilna za mostove v urbanem okolju historičnega mestnega jedra. Most na Špici povezuje mesto preko Gruberjevega prekopa z zelenim zaledjem. Zato je primarni izraz brvi njena inženirska kultura, ki se manifestira z lahkotno izvirno zasnovo, ali natančneje z dematerializacijo konstrukcije. Enoten razpon pribl. 45 m premošča elegantna jeklena konstrukcija inovativne zasnove z oblikovnimi značilnostmi lahke brvi. Poudarjena je vloga povezave obeh bregov, hoje preko mostu, doživljanja prostora reke skozi gibanje. Sekvence križev konstrukcije dajo gibanju ritem, napetost v vzdolžni smeri poudarja dinamičnost.

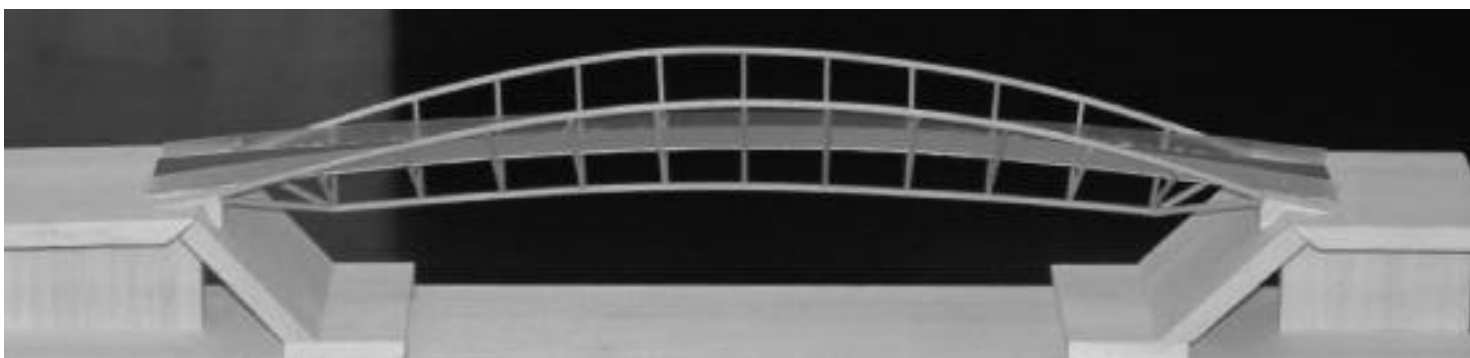
Floris

Prečni prerez

Vzdolžni prerez

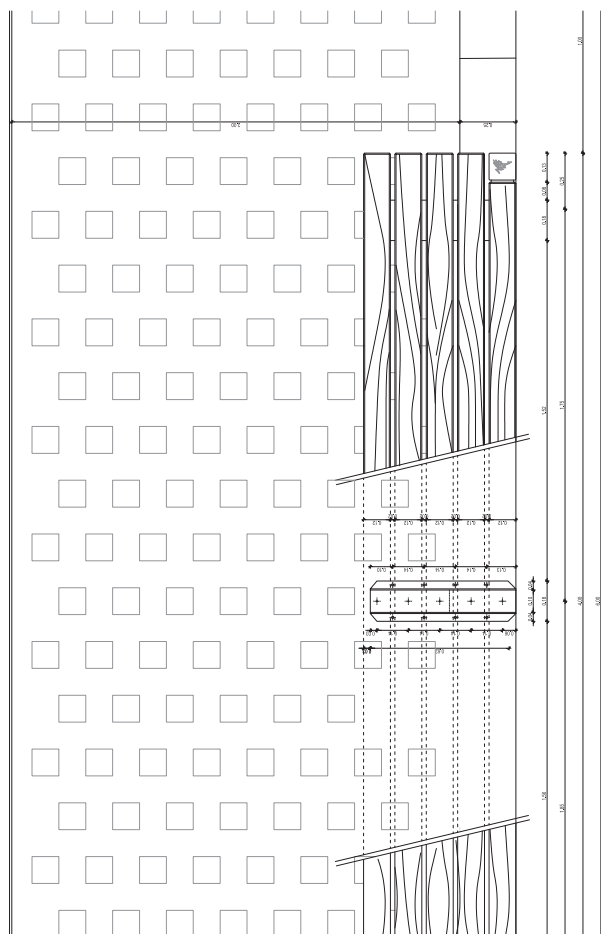

4.5. Prenova nabrežij Ljubljane od Špice do Šentjakobskega mostu

Avtorji: Andrej Mercina, sodelavci: prof. dr. Peter Krečič, Aljoša Matanovič, Ksenija Intihar, Darja Pergovnik, Petar Vidanoski

Leto projekta: 2006, 2007

Prenova Trnovskega pristana sloni na elaboratu valorizacije in inventarizacije porečja Ljubljane, ki ga je izdelala skupina v sestavi prof. dr. Peter Krečič, Aljoša Matanovič, Andrej Mercina in Darja Pergovnik. Sklop posegov bo z izčiščenjem vrhunske ureditve arhitekta Plečnika povrnil sijaj ureditvi ter jo nadgradil z elementi, ki jih sodoben način uporabe javnega prostora potrebuje. Ti elementi formalno in materialno jasno kažejo ločnico med slojema, originalnim in današnjim, a karakterni izhajajo iz razumevanja kraja, kot ga nakazuje Plečnikova ureditev.

4.6. Projekt osvetlitve nabrežja Ljubljane

Diplomska naloga

Avtor: Staša Čeligoj

Mentor: prof. dr. Aleš Vodopivec

Leto projekta: 2000

Hrbtenica - voda kot svetlobni volumen

Osvetljevanje arhitekture iz vode in obratno osvetljevanje vode z arhitekturo

Zaključek - zapornice kot spektakel

1. Špica

Z osvetlitvijo je označen vstopni obrečni ambient, kar pa podaljšuje uporabnost teras pozno v noč. Koncept osvetlitve kaže na horizontalnost bregov in z načinom osvetlitve poudarja smer rečnega toka.

2. Trnovski pristan

Koncept osvetlitve temelji na poudarjanju specifično oblikovanega naravnega prostora z osvetlitvijo drevesnih krošenj in s tem posredno teras. V vodi se odsevajo krošnje dreves.

3. Plečnikova piramida

4. Peš poti

Svetlobno so oblikovane kot horizontalne površine, postavljene nizko nad tlemi. Tako nadomeščajo funkcijo obstoječih uličnih svetilk, hkrati pa z načinom usmerjanja svetlobe ne konkurirajo rečnim ambientom.

5. Prečni prostor trgov in ulic

Z osvetljevanjem spodnjih robov hiš in uniformirano difuzno osvetlitvijo ulice, vzporedne z reko, ki predstavlja ozadje pogleda, dobimo predstavo o globini prečnih prostorov. Prikaz prečnih globin dopolnjuje celostni koncept.

6. Betonsko korito

Zaradi značilne osvetlitve vodnega korita se gibanje vode odseva na njegove stranice. Ta učinek poudari prisotnost vode in vizualno približa reko mestnemu življenju. Reka je s svetlobnim volumenom vizualno dvignjena na nivo pešca. Ritem s širokimi svetlobnimi snopi, je sprva umirjen, kasneje se stopnjuje proti središču mesta in svoj vrhunec doživi pri Tromostovju (z ozkimi svetlobnimi snopi in najvišjim nivojem osvetlitve).

Z odbojem svetlobe od vodne gladine na objekte so osvetljeni tudi vsi mostovi, ki prečno prekinjajo zveznost rene struge. Svetila na zgornjem nivoju ostanejo, na nivoju reke pa je izpostavljen negativni volumen, ki se ustvarja med vodo in mostom.

7. Tržnice

Takoj za najvišjo koncentracijo svetlobe pri Tromostovju se osvetlitev prostora Tržnic umiri. Sedanjo šibko osvetlitev notranjosti tržnic nadomesti močnejša in dopolni temne odprtine proti Zmajskemu mostu. Negativ arhitekture se zrcali v vodni gladini in na ta način poudarja prisotnost reke. Na enak način, vzporedno z odbojem svetlobe iz vode osvetljujejo prostor korita tudi volumni Makalonce in prostorov ob Tromostovju.

OSVETLITEV PEŠ POTI

OSVETLITEV TRNOVSKEGA PRISTANA

OSVETLITEV BETONSKEGA KORITA

4.7. Ureditev nabrežij Ljubljane

Diplomsko delo

Avtor: Miha Čebulj, u.d.i.a., M. Arch (BI)

Soavtor: Špela Štern, u.d.i.a.

Leto projekta: 2004

Obiskovalci in prebivalci Ljubljane smo prikrašani za užitke, ki jih reka nudi, saj njeni zanemarjeni bregovi ljudem onemogočajo stik z reko. Velike evropske reke dajejo pečat mestom skozi katere tečejo in so ljudem v ponos. Zato bi bilo prav, da uredimo hrbtenico našega glavnega mesta, Ljubljano.

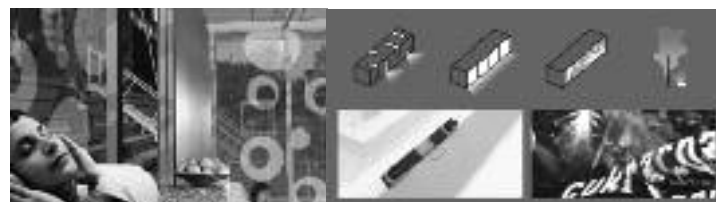
Predstavljena ureditev nabrežij Ljubljane temelji na enostavnih, hitro izvedljivih in ekonomsko racionalnih prostorskih elementih, ki črpajo iz razumevanja današnje urbane resničnosti v njeni kompleksni dinamiki. Sistem fleksibilnih konstrukcij, na sedmih strateško izbranih lokacijah, predstavlja

sestavljive in premakljive elemente, kot so pomoli, obrečni objekti, dostopi do splavov in splavi, ki ljudem omogočajo interakcijo z reko, s katerimi ustvarjamo specifične ambience, v katerih lahko uživajo najrazličnejše mestne dejavnosti vse od gledaliških predstav, otroških delavnic, akvarijev do čitalnic, kavarne in tržnice. Predlog oscilira med navdušujočim svetom sanj in dinamičnim svetom graditeljstva, kjer vrsta kompromisov razrešuje ponavadi nasprotujoče si zahteve.

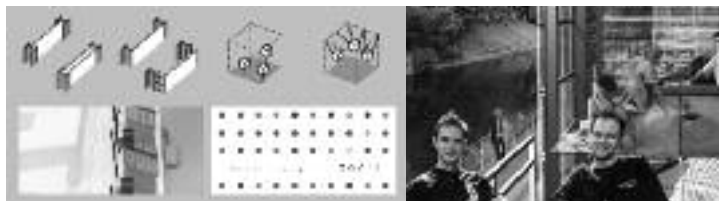
Naša skupna strast in naloga je, da Ljubljana s svojimi nabrežji postane prostor, kjer se bomo nastavljali toplim sončnim žarkom v parku na Špici, na Galusovem nabrežju ob pijači poklepetali s prijateljem, izbrali najljubšo začimbo za sobotno kosilo na Petkovškovem nabrežju, si ogledali premiero gledališke razstave pred tovarno Rog, preživeli večer ob projekciji filma V vrtincu pred Cukrarno, peljali otroke na kiparsko delavnico ob Zaloški ali v mestni akvarij na Sotočju.

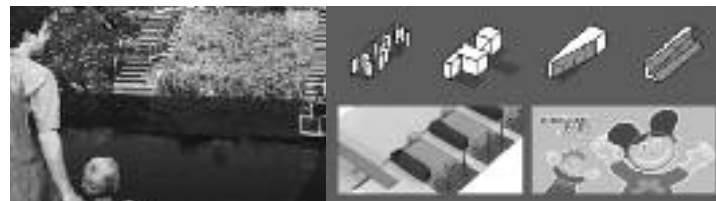
Špica

Cukrarna

Gallusovo nabrežje

Zaloška

Petkovškovo nabrežje

Sotočje

Tovarna Rog

4.8. »Urban rooms«

Arhitekturna delavnica

Avtor: študenti seminarja prof. dr. Aleša Vodopivca

Mentor: prof. Christos Papoulias

Sodelavci (2. faza):

I. Z. T. R. Nataša Jakopina, u.d.i.a., Boris Bežan, u.d.i.a.,

Aleš Žnidaršič, u.d.i.a.

Leto projekta: 1995

Projekt Urban Rooms skuša na drugačnih temeljih vzpostaviti odnos med javnostjo, umetnostjo in mestom. Urban Rooms (metaforično) raziskuje prostor umetnosti na piedestalu, preden ga dokončno zavrne. Kot oznako svojega pristopa sem mu dal ime »Urban Rooms«. »Urban« v pomenu javnega, odprtega, torej tega, do česar dostopamo neomejeno, in »Rooms« kot tista vase zaprta odprtost, ki je mogoča le v zasebnih sobah. Urban Rooms torej skušajo postati nek »topos« znotraj mesta. Gre za integracijo umetnosti in arhitekture znotraj urbanega konteksta. Značaj obstoječega okolja se omehuča v poskusu določiti, »individualizirati« probleme in možnosti urbanega prostora in gibanja.

Projekt je nastajal kot del seminarja (prof. Aleša Vodopivca) na Fakulteti za arhitekturo.

Delo Michelangela Pistoletta »Oggetti in meno«, Minus objekti (1965-66) je bilo od vsega začetka bistven sestavni del projekta. Potrebno pa je bilo razumeti tudi mesto, torej njegovo urbanost, zgodovinsko središče, poleg tega pa tudi upoštevati močno prisotnost arhitekture Jožeta Plečnika. V mestu igra ključno vlogo reka. Plečnik je skušal povezati reko in mesto, tako da je mesto pomaknil na nižji nivo s svojo Ribarnico in majhno kavarno. Projekt Urban Rooms pa nadaljuje njegovo delo saj je postavljen v rečno nabrežje (torej v »minusu« glede na nivo mesta - niti na piedestal niti na dno) in tako ljudem omogoča alternativni prehod, ki je bliže reki.

Urban Rooms je mestna pasaža, alternativna pot od ene do druge točke. Prostor za sodobno umetnost oziroma prostor sodobne umetnosti pa kljub temu ostaja neodvisen od kakršnih koli umetniških motivov. Omejitve in prednosti muzeja so tako izključene. Umetnost je preprosto tam – nanjo se lahko usedeš, se okoli nje sprehodiš, jo opaziš ali pa ignoriraš, ob njej lahko piješ, ješ ali debatiraš, lahko se je dotakneš. Lahko se dotakne tebe.

Originalne makete in risbe tega projekta so od leta 1998 del arhitekturne zbirke Centra Georges Pompidou v Parizu.

